

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep.

0032 OSLO

Deres ref.:
10/3753-2 670.00/STRE

Vår ref.:
11-033 AH

Dato:
14. februar 2011

Rapporten "Kulturskoleløftet - kulturskole for alle" - høring

Vi viser til Kunnskapsdepartementets brev av 12. november 2010 om høring om rapporten "Kulturskoleløftet - kulturskole for alle".

Visjonært

MFO registrerer med tilfredshet at regjeringen har satt kulturskolene høyt på den politiske dagsorden både i Soria Moria-erklæringene og i Kulturløftet I og II. Vi har etter dette store forventninger til at staten nå tar et større medansvar både for økonomien og for innholdet i de kommunale kulturskolene. Kulturløftet II er visjonært i sin målsetning for kulturskoletilbudet og uttrykker en klar vilje til statlig støtte til kommunene. Der heter det:

Det skal gjennomføres et kulturskoleløft slik at alle barn som ønsker det får et kulturskoletilbud av god kvalitet til en rimelig pris. Dette skal sikres ved statlige stimuleringsmidler og en solid kommuneøkonomi. Det skal være rom for ulik lokal organisering av kulturskolen. Det skal legges til rette for synliggjøring av kulturskolen og for talentutvikling. (Kulturløftet II pkt. 4.)

Forventninger (rapporten pkt. 2.3 og 8.3)

Kunnskapsdepartementet oppnevnte i desember 2009 et utvalg som blant annet skulle se nærmere på utfordringene og mulighetene som ligger i et styrket samarbeid mellom kulturskolen, grunnskolen og SFO. Utvalget har lagt frem en rapport som gir en god beskrivelse av kulturskolene, og det har satt fram spennende og ambisiøse forslag til videre utvikling av skoleslaget. Det er skapt håp om at økt politisk fokus på nasjonalt plan kan utløse den støtten som trengs for å nå disse målene. De statlige stimuleringsmidlene som ble avsatt til kulturskolene i 2010 ga signaler om regjeringens gode intensjoner, men forventningene om videre utbygging av ordningen i 2011 ble dessverre ikke oppfylt.

MFO forutsetter derfor en vesentlig opptrapping av disse tilskuddsordningene i de neste årene frem til 2014, i tråd med Kulturløftets ambisjoner.

Kulturskoleutvalgets mandat (rapporten pkt. 2.6, 2.7 og 4.7)

Kulturskoleutvalget har valgt å tolke sitt mandat til å omfatte også eldre elever enn aldersgruppen 6-10 år. Dette støtter MFO fullt ut. Undervisningen i kulturskolene krever langsiktig-

het, og sammenhengen mellom breddetilbud og talentutvikling er en viktig symbiose i norske kulturskoler.

Kjernevirksomheten

Det finnes ingen overordnet, nasjonal formålsparagraf for de kommunale kulturskolene. Men følgende formulering er blitt brukt tidligere, og gir etter MFOs oppfatning en god beskrivelse av hva de fleste kommunene har som formål for sine kulturskoler:

Kulturskolen har som hovedoppgave å gi alle barn og unge en ferdighetsutviklende og opplevelsesbasert opplæring i kunst, musikk og kulturfag, gitt av kvalifiserte pedagoger.

De kommunale kulturskolene er alene om å gi dette tilbudet innenfor vårt offentlige utdanningssystem. Det er derfor også viktig at kulturskolene sikres økonomi og rammebetingelser med muligheter for langsiktig planlegging og utvikling av kjernevirksomheten.

Utviklingsmidler/ Stimuleringsmidler (rapporten pkt. 2.5 og 7.4)

Utviklingsmidler: Dette er midler som tildeles prosjekter etter søknad, og som vil kunne utvikle ulike modeller for samarbeidstiltak, nye undervisningsopplegg, tidsbegrensede prosjekter og lignende.

MFO slutter seg til forslaget om at en slik tilskuddsordning kan administreres gjennom Norsk Kulturskoleråd.

Stimuleringsmidler: Dette er midler som er foreslått fordelt mellom kommunene til kulturskoleformål ut fra netto driftsutgifter prosentvis i forhold til det samlede nasjonale beløpet. Dette må gjerne relateres til antallet grunnskoleelever i kommunen. Disse tallene hentes fra KOSTRA, og må kvalitetssikres, slik at prinsippene bak innrapportering fra kommunene er identiske.

Alle kommuner har behov for å forbedre sitt kulturskoletilbud, enten det gjelder skolepengenivået, moderasjons- og friplassordningene, reduserte ventelister, kvalitet i undervisningen i forhold til tidsressurs eller bredden i undervisningstilbudet. Ordningen med stimuleringsmidler må derfor være generell, med kriterier som sikrer at midlene bidrar til et kvalitativt bedre og mer sosialt tilrettelagt kulturskoletilbud. Et kriterium for tildeling må være at kommunen minst opprettholder sin egen ressursbruk.

I avveiningen mellom de to tilskuddsordningene må stimuleringsmidlene prioriteres. Denne ordningen vil gi kommunene mulighet for stabil og langsiktig virksomhet i kulturskolen og her ligger også muligheten til styrking av kulturskolens kjernevirksomhet.

Statlige stimuleringsmidler kan, slik Kulturskoleutvalget foreslår, bli et viktig verktøy i utvikling av skoleslaget. Dersom tilskuddordningen får et tilstrekkelig omfang vil driften av kulturskolene i mindre grad bli prisgitt varierende kommunal økonomi, samtidig som det gir kommunene en optimal selvråderett. Dersom Kulturløftets målsetting om en kulturskole for alle barn og unge skal oppfylles, viser beregninger at ordningen bør dimensjoneres med minst 400 millioner kroner i 2014. Ordningen bør videreføres inntil 30 prosent¹ av barn og unge i skolepliktig alder benytter seg av et kulturskoletilbud, deretter kan stimuleringsmidlene inngå i rammetilskuddet til kommunene.

¹ Målsettingen om at minst 30 prosent av barn og unge i grunnskolen skal gis et kulturskoletilbud ble først lansert av Dugstadutvalget i 1989, og er senere gjentatt bl.a. i St. meld. nr. 40 (1992-1993) og sist under Stortingets behandling av St. meld. nr. 39 (2002-2003, jf Innst. S. nr. 131 (203-2004)).

MFO støtter Kulturskoleutvalgets forslag om en todelt statlig tilskuddsordning, men ser det som helt avgjørende at de statlige stimuleringsmidlene øker til minst 400 millioner i 2014.

Forskrifter (rapporten pkt. 7.4 og vedlegg a)

MFO støtter Kulturskoleutvalgets forslag om at Opplæringsloven § 13-6 (*Alle kommunar skal aleine eller i samarbeid med andre ha et kulturskoletilbod til barn og unge, organisert i tilknytning til skoleverket og til kulturlivet elles*) må utdypes i egen forskrift. Forskriften bør bl.a. ha bestemmelser om formål, innhold og utforming, om kvalitet og tidsressurs, om tilpassede og tilgjengelige lokaler og om undervisningsutstyr. MFO vil sterkt anbefale Kulturskoleutvalgets forslag om at det gjennom en slik forskrift også fastsettes en øvre grense for elevbetalingen. Det må også sies noe om moderasjons- og friplassordninger.

MFO ønsker en forskrift for kulturskolevirksomhet. Gjennom en slik forskrift må det fastsettes en øvre grense for elevbetalingen.

Samarbeid med grunnskole og SFO (rapporten pkt. 3.5 og 4.3)

Hovedoppgaven i bestillingen til Kulturskoleutvalget var å utrede mulige samarbeidsformer mellom grunnskole, SFO og kulturskolene. Utvalget har drøftet dette grundig og gitt mange gode eksempler på velfungerende samarbeidsordninger hvor kulturskolenes rolle som kulturfaglig ressursentra har kommet til sin rett.

Det må imidlertid understrekes at kulturskolene ikke skal overta grunnskolens ansvar for undervisning i estetiske fag, men være et supplement hvor ressurser fra kulturskolen kan være en faglig styrking av skolemiljøene. Tolærersystem og prosjektarbeid kan være gode eksempler på dette. Kulturskolens egenart som et målrettet opplæringstilbud må ivaretas også innenfor et slikt samarbeid.

Opplæringsloven (rapporten pkt. 6.2 og 6.3)

Mange kommuner har funnet praktiske ordninger for kulturskoleundervisning så vel i ordinær skoletid som innenfor skolefritidsordningen. Det gir mange spennende muligheter, men reiser samtidig en del problemstillinger med hensyn til elevbetaling og fritak fra ordinær grunnskoleundervisning. I dag er det ulik praksis i fylkene, og fylkesmannsembetene som tilsynsmyndighet synes å ha ulike syn på hvordan loven skal fortolkes. Det er derfor behov for mer presise formuleringer om dette i Opplæringslova eller i tilhørende regelverk.

MFO støtter Kulturskoleutvalgets forslag om at ordinær frivillig kulturskoleundervisning som legges i skoletiden skal kunne delfinansieres med vanlig elevbetaling, og at samarbeidsprosjekter av tilfeldig karakter, introduksjonskurs og lignende skal finansieres med midler fra grunnskolen eller SFO, og slik ikke pålegges egen elevbetaling. At det innenfor ordinær skoletid gis et tilbud som forutsetter elevbetaling, styrker argumentet for at elevbetalingen i kulturskolen må holdes på lavest mulig nivå, selv om tilbudet er frivillig.

MFO ønsker at Opplæringsloven endres, slik at det blir enda smidigere og enklere å ta enkeltelever eller små grupper av kulturskoleelever ut av ordinær grunnskoleundervisning.

Helhetlig skoledag (rapporten pkt. 1.3, 5.5 og 6.3)

Det er naturlig at kulturskolene finner sin plass i videreføringen av konseptet "Helhetlig skoledag". Konseptet er i 2009 - 2012 gjenstand for forsøksvirksomhet hvor hensikten er å "Utvikle og prøve ut ulike modeller for en skoledag med god sammenheng mellom skole og skolefritidsordning". Ved organisering av åpne tidsflater, midttimer, aktivitets- og prosjekttid

kan en lettere skape rom for et rikt kulturskoletilbud for alle barn og unge på dagtid, noe som for mange vil gjøre kulturskolens tilbud bedre tilgjengelig.

Grunnskolen, som omfatter alle barn, er særdeles velegnet arena for å kunne gi et kulturskoletilbud til alle. Dette vil også gjøre det lettere for kulturskolen å nå fremmedkulturelle, som erfaringsmessig i liten grad har benyttet seg av kulturskolens ordinære tilbud. Slik kan kulturskolene bli en arena for integrering, i tråd med de politiske målsetninger som også trekkes opp som en del av kulturskolens ansvar. Ved en utvidelse av skoledagen er det en praktisk nødvendighet for kulturskolens virksomhet at noe av dens undervisningen kan legges inn i elevenes skoletid. Ettermiddager og kvelder gir ikke nok tid å gjennomføre undervisningen når dette skal konkurrere med andre aktiviteter og familieliv innenfor en stadig kortere fritid for elevene.

MFO vil at kulturskolene blir en naturlig og integrert del av en eventuell framtidig heldagsskole eller helhetlig skoledag.

Muligheter for kombinerte stillinger (rapporten pkt. 5.2 og 5.3)

Et tettere samarbeid mellom grunnskolen, SFO og kulturskolene vil gi muligheter for opprettelse av kombinerte stillinger, og dermed bedre rom for hele stillinger for kvalifisert personell innenfor kulturfagene. Som arbeidstakerorganisasjon er MFO naturligvis også opptatt av de mulighetene dette representerer, og vi henstiller sterkt om å gi kommunene anledning til å legge til rette for praktiske løsninger i større grad enn hva som er tilfelle i dag. Samarbeid med grunnskole og SFO vil gi lærerne i kulturskolen et større fagmiljø, undervisning på dagtid og større muligheter for en sammenhengende arbeidsdag og for skoleeierne blir det lettere å sikre seg verdifull kompetanse innenfor kulturfagene.

MFO mener at det må legges mye bedre til rette for kombinerte stillinger i kulturskolen i samarbeid med skoleverket. Også her må heltidsstillinger være hovedregelen.

Faglig kompetanseutvikling - statlige kompetansehevningsmidler i kulturskolen (rapporten pkt. 6.5)

Utvalget konkluderer med at det vil være *behov for kompetanseutvidelse og kompetanseheving for mange kulturskoler* for å nå målsettingene om kulturskolene som ressurscenter for barnehage, grunnskole og videregående skole. MFO støtter denne konklusjonen.

Det er nødvendig at de ansatte i kulturskolen både har kunstfaglig og pedagogisk kompetanse. For å sikre dette bør kulturskoleansatte få del i statlige kompetansehevningsmidler. I dag er disse midlene reservert pedagogisk personale i grunnskolen. En robust og fremtidsrettet kulturskole må i tillegg sørge for gode etter- og videreutdanningsmidler for ansatte i lederstillinger.

MFO mener at også kulturskolelærere må være omfattet av de statlige kompetansehevningsmidlene og systemene.

Tilpasset opplæring

Det er viktig at kulturskolene utvikler tilbud som er tilpasset de enkelte elevenes ulike behov. Med målsettingen "kulturskole for alle barn og unge" pålegges kommunene et spesielt ansvar for å gi et tilpasset tilbud til funksjonshemmede og barn med lærevansker. Dette er bare i liten grad omtalt i Kulturskoleutvalgets innstilling. Funksjonshemmede er elever som ofte får svært mangelfull eller ingen musikkundervisning i grunnskolen og som kunne dra stor nytte av kulturskolens undervisningsform (individuell eller små grupper), og av kulturskolelærernes allsidige kompetanse. Funksjonshemmede elevers behov burde komme tydeligere frem fordi

kulturskolelærerne vil møte dem i alle skoler og i SFO. Hvis tilbudet skal være for alle, så må kulturskolene være forberedt på å tilrettelegge undervisningen for flere.

Talentutvikling (rapporten pkt. 2.1, 4.4, 6.1 og 6.6)

Også elever som viser spesiell interesse og anlegg for kunst, musikk og kulturfag må så tidlig som mulig få en tilpasset opplæring i form av utvidete tidsressurser og oppfølging innenfor spesielle talentutviklingsprogram. Alle kommuner bør gi et slikt tilbud, gjerne i et regionalt samarbeid. I utredningen "Tid for talent", utarbeidet av Norges musikkhøgskole, Barratt Due musikk institutt og Norsk Kulturskoleråd i 2008, gis det en god beskrivelse av eksisterende tilbud innenfor dette feltet og settes fram konkrete forslag til modeller og dimensjonering for det framtidige tilbudet.

MFO vil peke på den kulturpolitiske verdien og den positive kunstfaglige effekten av at arbeidet med talentutvikling styrkes. Det er viktig at våre kulturinstitusjoner bemannes av kvalifiserte utøvere med bakgrunn fra vårt eget utdanningssystem. Meldinger fra Musikkhøgskolen og andre utdanningsinstitusjoner viser at søkningen til kunstnerisk utdanning er stor og økende, men at stadig færre av søkerne har tilstrekkelige kvalifikasjoner. Kulturskolene har derfor en utfordring i å kvalifisere ungdom til profesjonell kunstnerisk virksomhet i et stadig mer konkurranseutsatt og internasjonalt arbeidsmarked. MFO vil også understreke at dette må være et anliggende for det offentlige, og ikke begrenses til et eksklusivt tilbud i private institusjoner.

MFO mener at det må satses betydelig mer på talentutvikling, i alle sjangre og uttrykk, og at kulturskolene må sikres en sentral rolle i dette arbeidet.

Tid til eleven

Kvaliteten på tilbudet i kulturskolene er i stor grad avhengig av at lærerne gis tilstrekkelig tid med eleven. MFO er bekymret over at elevenes tidsressurs ofte blir salderingspost for trange budsjettammer. Tid til eleven er ikke spesifikt nevnt i utvalgets rapport, men MFO vil hevde at dette er et sentralt begrep i kvalitetssikringen av kulturskolene. Dette er selvsagt et spørsmål om ressurser, og det er derfor MFOs håp at Kulturskoleutvalgets arbeid sammen med regjeringens uttrykte intensjon kan gi et grunnlag for at kulturskolene får muligheten til å gi et kvalitativt best mulig tilbud om undervisning i kulturfag til alle barn og ung som ønsker det.

MFO mener at tid til eleven og et økt fokus på kvaliteten på undervisningen må prioriteres i det videre arbeidet.

Andre forhold

For øvrig vil MFO tilslutte seg de forslag og konklusjoner som Kulturskoleutvalget legger fram i sin rapport.

Med vennlig hilsen

Musikernes fellesorganisasjon

Forbundet for utøvende kunstnere og pedagoger

Renée Rasmussen

Forbundsleder